

- Kapják: 1. Puja elvtárs ^{9/16 P.}
 2. Nagy elvtárs
 3. Garai elvtárs
 4. Házi elvtárs
 5. Roska elvtárs
 6. Szarka elvtárs
 7. Somodi elvtárs
 8. Tájékoztatósi O.
 9. KTEO
 10. Nemzetközi Szervezetek Főosztálya
 11. I. Területi Fő.O.
 12. II. Területi Fő.O.
 13. III. Területi Fő.O.
 14. IV. Területi Fő.O.
 15. NBO
 16. Nemzetközi Jogi O.
 17. Gazdaságpolitikai O.
 18. New York
 19. Genf
 20. Bécs/állandó képv./
 21. Párizs /áll. képv./
 22. Bukarest
 23-24. Saját

Fénymásolva ..... példányban
 0001 sz példány

KÜLÜGYMINISZTERIUM TÖK	
VISSZAMINÓSÍTVE	
Dátum: 9/16/80	Állás: ☒
Megjegyzés:	

0001

5. 1983

F e l j e g y z é s

Tárgy: A szocialista országok külügyminiszter-helyetteseinek megbeszélése az ENSZ közgyűlés 35. ülészakán szereplő egyes kérdésekről.

I.

A Román Külügyminisztérium meghívására a szocialista országok Külügyminisztériumainak nemzetközi szervezetekkel foglalkozó miniszterhelyettesei 1980. szeptember 9-10-én Bukarestben tartották szokásos évi megbeszélésüket az ENSZ Közgyűlés 35. ülészakán szereplő kérdésekről.

A plenáris ülésen kívül külön szakértői munkacsoport foglalkozott a nemzetközi gazdasági, valamint az emberi jogi és szociális kérdésekkel.

2389/1980

Az értekezleten az európai szocialista országok mellett képviseltette magát Mongólia, a Vietnámi Szocialista Köztársaság /nagyköveti szinten/, Kuba, a KNDK és a KGST. Az értekezletre meghívást kapott Laosz is, de nem vett részt.

A küldöttségek vezetőjét fogadta és ebédet adott tiszteletükre S. Andrei román külügyminiszter.

II.

A nemzetközi helyzet általános értékelése

A világpolitikai tendenciákat elemezve egyetértés volt abban, hogy a 35. ülészsakra a korábbinál nehezebb, bonyolultabb nemzetközi helyzetben kerül sor. Az enyhülést ellenző erők folytatják a nemzetközi feszültség élezésére, a fegyverkezési verseny fokozására irányuló manővereiket és meg-megújuló kísérleteket tesznek más országok belügyeibe való beavatkozásra. Többen felhívták a figyelmet az agresszív imperialista körök és a kínai hegemonista vezetés egyre szorosabb együttműködésének veszélyére. A szovjet delegáció ezt a nemzetközi helyzet új jelenségeként értékelte. Általános vélemény volt, hogy a mostani nemzetközi körülmények között a szocialista országoknak továbbra is mindent meg kell tenniük a háboru veszélyének csökkentéséért, a fegyverkezési verseny megfékezéséért, a leszerelésért, a nemzetközi biztonság megerősítéséért.

A román delegáció a nemzetközi helyzet kiéleződésének és bonyolultabbá válásának okát a megoldatlan kérdések felhalmozódásában látta. Ezek között említette a befolyási övezetek és hatalmi szférák létrehozására törekvő imperialista politikát, a gazdasági kérdéseket, az energia- és az olajválságot.

A szovjet küldöttség vezetője úgy vélte, hasznos lenne, ha a közgyűlés állástfoglalna a már létező katonai-polit-

tikai csoportosulások bővítése és új katonai tömbök létrehozása ellen; felhívna a kormányokat, mindenekelőtt a BT állandó tagjait, ne növeljék hadseregük létszámát és hagyományos fegyverzetét; állást foglalna amellett, hogy az atomhatalmak tegeyenek összehangolt lépéseket az atomfegyverrel nem rendelkező államok biztonsági garanciáinak erősítésére; felhívna a teljes atomcsend megvalósításáról szóló egyezmény mielőbbi kidolgozására és megkötésére. A szovjet küldöttség a fenti kérdésekkel kapcsolatos kezdeményezéseiben számít a szocialista országok támogatására.

Szinte minden felszólaló hangsúlyozta, hogy a nemzetközi helyzet vázolt alakulása következtében különösen fontossá vált a szocialista országok álláspontjának folyamatos egyeztetése, lépéseik szoros összehangolása.

III.

A leszerelés kérdései

A felszólalók aláhúzták, hogy az enyhülés eredményeinek megvédése, a béke és nemzetközi biztonság erősítése érdekében további erőfeszítéseket kell tenni a fegyverkezési verseny megállítására. Ennek megfelelően az idei ülészakon is nagy figyelmet kell fordítani a leszereléssel összefüggő kérdésekre. Törekedni kell a leszerelés terén elért eredmények megtartására, megerősítésére és továbbfejlesztésére.

Tekintettel a nukleáris leszerelés különös fontosságára, tovább kell folytatni a kérdés gyakorlati megoldására irányuló munkát, melynek egyik célja az államok biztonsága politikai és jogi garanciáinak erősítése. Ebben az irányban jelentene előrelépést az erőszak tilalmáról szóló szerződés kidolgozása. A különbizottság tavaszi ülésén nyilvánvalóvá vált, hogy az Egyesült Államok és szövetségeseinek negatív magatartása elle-

nére, növekszik a tagállamok érdeklődése a szerződéstervezet kidolgozása iránt. Folytatni kell a nem nukleáris országoknak nyújtott garanciák megerősítésére vonatkozó szerződés előkészítését. A bolgár delegáció bejelentette: a kérdésben az idei ülészen is kész a szocialista országok álláspontját tükröző határozati javaslat benyújtására. Számos küldöttség lehetőséget látott az előrelépésre azon a téren, hogy ne helyezzenek el nukleáris fegyvereket olyan országok területén, ahol jelenleg ilyenek nincsenek. Ugy vélték, az ülészeneknek határozatban kellene felszólítania a Leszerelési Bizottságot, hogy e kérdésben kezdjen tárgyalásokat egy nemzetközi egyezmény kidolgozásáról.

A vegyi fegyverek gyártásának eltiltásával kapcsolatban a szovjet küldöttség hangsúlyozta, vissza kell utasítani azokat az alaptalan vádakat, hogy a Szovjetunió Afganisztánban, Vietnam pedig Kambodzsában és Laoszban vegyi fegyvereket használ. Általános támogatásra talált az a szovjet javaslat, hogy az ülészen tárgyalja meg az államok felelősségének kérdését a természeti környezet megóvásában.

A felszólalók a Varsói Szerződés tagállamainak nyilatkozatában foglaltakkal összhangban támogatták a nukleáris fegyvermentes és béke-övezetek létrehozására irányuló nemzetközi erőfeszítéseket. Ezzel összefüggésben egyetértettek az Indiai Óceán béke-övezetté nyilvánításával foglalkozó konferencia 1981-ben történő összehívásával.

A 35. ülészeneknek döntenie kell az ENSZ közgyűlés 1982-re tervezett második, rendkívüli leszerelési ülészenaka előkészítő bizottságának felállításáról. Egyetértés volt abban, hogy az ülészen sikerre alapvetően az első ülészeneken elfogadott zárodokumentumban foglaltak gyakorlati megvalósításától függ. Fontos feladat a szocialista országok minél szélesebb körű részvételének biztosítása az előkészítő bizottságban. Magyarország bejelen-

tette érdekelttségét az előkészítő bizottság munkájában.

1970-ben a közgyűlés a szocialista országok kezdeményezésére fogadta el a nemzetközi biztonság megszilárdításával foglalkozó Nyilatkozatot. A Nyilatkozat elfogadásának 10. évfordulója alkalmat biztosít a dokumentumban foglalt gyakorlati megvalósításának szorgalmazására.

A leszerelésről szólva a román delegáció - az ismert román álláspontnak megfelelően - nagy teret szentelt a katonai költségvetések csökkentése kérdésének. Az ülészakon határozati javaslat benyújtását tervezik a katonai költségvetések befagyasztásáról és csökkentéséről szóló egyezmény kidolgozásáról, valamint a fegyverkezési verseny gazdasági és szociális következményeiről.

IV.

Válsággócok

A 35. ülészak is jelentős időt fordít a békét és nemzetközi biztonságot fenyegető, régóta megoldatlan válsággócok problémájának. Több felszólaló rámutatott, hogy a NATO országok és Kína minden bizonnyal megpróbálják a kérdések tárgyalását kihasználni a szocialista országok elleni támadásokra.

E témakörön belül elsőként került említésre a közkeleti helyzet. A küldöttségek megerősítették a válság rendezésére vonatkozó ismert álláspontjuk főbb elemeit, elítélték a Camp David-i megállapodásokat, Izrael újabb agressziós és terjeszkedő lépéseit, s hangsúlyozták, a tartós rendezés kulcsa a palesztin probléma megoldása.

A megbeszélés résztvevői számoltak azzal, hogy a közgyűlésen az imperialista hatalmak folytatják régalmohadjáratu-

kat Afganisztán és Kambodzsa kérdésében. A szocialista országoknak el kell háritaniuk az Afganisztán belülsébe való beavatkozási kísérleteket és fel kell lépniük az ellen, hogy az afgán kormány kérése és beleegyezése nélkül az ENSZ Afganisztánról tárgyaljon. Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a békés rendezés alapjául az afgán kormány ez év májusában közzé tett nyilatkozata szolgálhat. Ami Kambodzsát illeti, ellenezni kell a kérdés napirendre tűzését és a délkelet-ázsiai helyzetet szélesebb összefüggéseiben vizsgáló konstruktív vietnami kezdeményezést kell a közgyűlési munka középpontjába állítani. Szorgalmazni kell, hogy az indiai kormány példája nyomán egyre több ország ismerje el a kambodzsai kormányt, s ezáltal a Kambodzsai Népköztársaság képviselője mielőbb elfoglalhassa jogos helyét az ENSZ-ben.

A délkelet-ázsiai helyzetet elemezve a vietnami felszólalás rámutatott, a kínai jobboldali körök folytatják ellenséges tevékenységüket a három délkelet-ázsiai ország ellen és az Egyesült Államok egyetértésével, Thaiföldön keresztül, segítséget nyújtanak a Pol Pot féle bandáknak. A román delegáció Afganisztán és Kambodzsa kérdésével nem foglalkozott. Nyilvánvaló volt, hogy a szocialista országok többségének álláspontjától eltérő véleményt valló román fél az egyeztető zökkenőmentes lebonyolítása érdekében nem kívánt vitát provokálni.

A koreai kérdésről szinte valamennyi felszólaló említést tett. Támogatták a koreai nép igazságos harcát, melyet az idegen csapatoknak Dél-Koreából történő kivonásáért, a két országrész békés és demokratikus alapon történő egyesítése feltételeinek megteremtéséért folytat. A koreai küldöttség vezetője egész beszédét a dél-koreai helyzet "elemzésének" szentelte. A körülmények alakulását számukra kedvezőnek ítélte meg. Közölte, hogy a helyzet értékelése alapján úgy döntöttek, az idei ülészen szakon sem kéri a kérdés napirendre tűzését. Ugyanakkor a szoci-

nak megmerevedése a világgazdaság problémái akárcsak részleges megoldásának esélyeit is tovább rontja. Noha a világgazdasági kérdések érdemi vonatkozásairól részletes vitára nem került sor ezuttal is kifejezésre jutott Kuba sajátos álláspontja és Románia különutas politikája.

Lengyelország a gazdasági fejlődés hosszulejáratu irányzatainak kérdésében kíván kezdeményezni az ülészakon. Törekvésük az, hogy az ENSZ tevékenységére mindeddig szinte kizárólagos hatást gyakorló polgári kutatásokat némileg ellensúlyozzák. Javasolni fogják, hogy az ENSZ a szocialista országok tapasztalatait az eddiginél jobban hasznosítsa. Mongólia pedig a nemzeti káderek képzésének jelentőségéről szándékozik határozati javaslatot beterjeszteni.

Egyöntetű támogatásra talált a magyar küldöttség felszólalásának az a része, amely a UNDP júniusi kormányzótanácsi ülésének 80/30 számú határozatát bírálta. A határozat helytelen kitételei/az önkéntesség megsértése a felajánlásokban, nemzeti valuták elutasítása stb./ ellen egyeztetett és határozott szocialista fellépés szükséges.

V.

Szociális és emberi jogi kérdések

E témakör az idei ülészakon is a figyelem középpontjában fog állni. Várhatóan fokozódik az érdeklődés a világ különböző régióiban élő egyre növekvő számú menekült sorsa iránt. Általános vélemény volt, hogy a nemzetközi légkör megromlása különösen erősen éreztetni fogja hatását az emberi jogok és a szociális kérdések vitájában. Azzal kell számolni, hogy az imperialista hatalmak minden alkalmat megragadnak a létező szocializmus elleni támadásra, a haladó politikai vonalat követő fejlődő országok /Afganisztán, Etiópia/ elleni fellépésre. A nyugati propagandakampány ellensúlyozása érdekében a szocialista országoknak be kell mutatniuk az emberi jogok széles körű érvényesítése terén elért eredményeiket, a szocialista demokrácia felsőbbrendűségét.

A szovjet és az NDK delegáció különösen fontosnak tartotta az ülészak figyelmének felhívását a fasizmus és neofasizmus újjáéledésének veszélyére az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában. A szocialista országok egyik legfontosabb feladata az idén is az lesz, hogy megakadályozzák az ENSZ emberi jogokkal foglalkozó intézményrendszerének érdekeiket sértő átszervezését.

A kubai részről jelezték, számolnak azzal, hogy néhány latin-amerikai és nyugat-európai ország megkísérli a Kubából távozott társadalomellenes elemeket menekülteknek beállítani és a kérdést a Menekültügyi Főbiztos hatáskörébe utalni. A kubai delegáció egyezménytervezetet dolgozott ki a zsoldosok büntetése kérdésében. A felszabadítási mozgalmak harca, a népek függetlenségének megvédése szempontjából fontosnak tartják egy nemzetközi egyezmény elfogadását e kérdésben.

Az ülészakon aktívan támogatni kell a nők világkonferenciáján elfogadott programot és törekedni kell a program pozitív elemeinek továbbfejlesztésére. Az ifjúság nemzetközi évével kapcsolatban a felszólalók úgy vélték, hogy annak során a nemzeti és a regionális programok megvalósítását kell előtérbe helyezni. Lengyelország továbbra is kezdeményező szerepet kíván játszani a kulturális értékek védelmének kérdésében és a témában határozati javaslatot nyújt be a közgyűlésen.

VI;

Nemzetközi jogi és egyéb kérdések

Az elmúlt években egyes fejlődő és el nem kötelezett országok részéről erősödött az ENSZ Alapokmányának felülvizsgálatára a B.T. és ECOSOC bővítésére irányuló törekvés. A résztvevők megerősítették azt a korábbi álláspontjukat, hogy határozottan fel kell lépni minden ilyen irányú követelés ellen és az ENSZ szerepének és hatékonyságának növelését az Alapokmányban foglaltak betartása és következetes érvényesítése révén kell biztosítani. A román küldöttség álláspontja itt is eltérő.

Az értekezlet megállapodott a közgyűlés 35. ülészakájának tisztségeire történő szocialista jelölésekben.

VII.

Az egyeztető megbeszélés elősegítette a szocialista országok felkészülését az ENSZ 35. ülészakára. Hozzájárult az álláspontok jobb megismeréséhez és összehangolásához, lehetőséget nyújtott a közös fellépések előkészítésére, a lehetséges munkamegosztás megbeszélésére és erősítette a minisztériumok közötti személyes kapcsolatokat.

A román fél korrekt módon szervezte meg a tanácskozást. S. Andrei külügyminiszter a delegáció vezetőkkel tartott rövid külön megbeszélés során közölte, nagyon nagy jelentőséget tulajdonítanak ezen egyeztető megbeszélésnek, amely iránt N. Ceausescu elvtárs is külön figyelmet tanúsít. Hangsúlyozta - általánosságban - együttműködésünk fontosságát a 35. ülészak munkája során és hogy erre nagyon jó elvi anyagunk a Varsói Szerződés tagállamainak legutóbbi közös dokumentuma. S. Andrei közölte, hogy a Román Szocialista Köztársaság folytatja aktív külpolitikai tevékenységét és N. Ceausescu elvtárs még ez év októberében Kanadában és Jugoszláviában hivatalos látogatást tesz.

Az elhangzott bejelentések szerint 1981-ben a főosztályvezetői szintű megbeszélésre június folyamán Minszkben kerül sor, a miniszterhelyettesek pedig augusztus utolsó hetében Kievdn találkoznak.

Budapest, 1980. szeptember 15.

Hoscai János